

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: แผนนำเสนอชุมชนต้นแบบ เพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นถึงการศึกษาสภาพบริบทชุมชน ทรัพยากร และสถานการณ์การท่องเที่ยวของตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ศึกษาและรวบรวมความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ และกำหนดแผนนำเสนอชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน โดยรายละเอียดของวิธีการดำเนินงานวิจัย มีดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: แผนนำเสนอชุมชนต้นแบบ เพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน โดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1.1 ประชากร (Population)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์คนในชุมชน ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ การอภิปรายกลุ่มระหว่างคนในชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ และการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. คนในชุมชนพื้นที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ คือ ผู้นำชุมชนและคนในชุมชนตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

1.1 ผู้นำชุมชนตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน

พื้นที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 2 เทศบาลตำบล คือ

1) เทศบาลตำบลบ้านเขว้า ครอบคลุมพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน คือ

- หมู่ 1 บ้านเขว้า
- หมู่ 2 บ้านเขว้า
- หมู่ 11 บ้านม่วง
- หมู่ 12 บ้านอุดมผล
- หมู่ 13 บ้านส้มโฮง
- หมู่ 14 บ้านบูรพา

2) เทศบาลตำบลทุ่งทอง ครอบคลุมพื้นที่นอกเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน คือ

- หมู่ 3 บ้านโนนหมาว้อ
- หมู่ 4 บ้านคลองไผ่งาม
- หมู่ 5 บ้านโนนตาด
- หมู่ 6 บ้านด่อน
- หมู่ 7 บ้านกุดฉนวน
- หมู่ 8 บ้านหนองโสมง
- หมู่ 9 บ้านกุดไผ่หุ่น
- หมู่ 10 บ้านโนนโก
- หมู่ 15 บ้านหนองอุดม
- หมู่ 16 บ้านหนองแวง

- หมู่ 17 บ้านด่อนอุดม
- หมู่ 18 บ้านโนนสัมมอ
- หมู่ 19 บ้านกุคณวนอุดม

ดังนั้น พื้นที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 19 หมู่บ้าน (ที่ว่าการอำเภอบ้านเขว้า, 2553) ผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็น ผู้นำชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 19 คน

1.2 ชาวบ้านตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ประชากรในพื้นที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จากการบันทึกสถิติในปี 2553 ของสำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบ้านเขว้า มีจำนวนทั้งสิ้น 8,533 คน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ปี พ.ศ. 2553

พื้นที่	จำนวนประชากร (คน)
ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ	8,533

(สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบ้านเขว้า, 2553)

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

เนื่องจากพื้นที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ไม่มีการบันทึกสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรในการวิจัยครั้งนี้จากจำนวนผู้เยี่ยมเยือนจังหวัดชัยภูมิ จากสถิติของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 1,152,509 คน ซึ่งแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้เยี่ยมเยือนจังหวัดชัยภูมิ ปี พ.ศ. 2551

จังหวัด	จำนวนผู้เยี่ยมเยือน ปี 2551 (คน)
ชัยภูมิ	1,152,509

(กรมการท่องเที่ยว, 2553)

3. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ

พื้นที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว ได้แก่

- 3.1 ที่ว่าการอำเภอบ้านเขว้า
- 3.2 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านเขว้า
- 3.3 สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านเขว้า
- 3.4 สำนักงานเทศบาลตำบลทุ่งทอง

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ คือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนในการรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว จำนวนทั้งหมด 4 หน่วยงาน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: แผนนำเสนอชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ได้แก่

1. คนในชุมชนพื้นที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่

1.1 ผู้นำชุมชนตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และเนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการคัดเลือกบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้านในตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวนทั้งหมด 19 คน คือ

1. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 บ้านเขว้า จำนวน 1 คน
2. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 2 บ้านเขว้า จำนวน 1 คน

3. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 3 บ้านโนนหมาว้อ จำนวน 1 คน
4. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4 บ้านคลองไผ่งาม จำนวน 1 คน
5. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 บ้านโนนตาด จำนวน 1 คน
6. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6 บ้านด่อน จำนวน 1 คน
7. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 7 บ้านกุดฉนวน จำนวน 1 คน
8. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 8 บ้านหนองโสมง จำนวน 1 คน
9. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 9 บ้านกุดไผ่ชุ่ม จำนวน 1 คน
10. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 10 บ้านโนนโก จำนวน 1 คน
11. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 11 บ้านม่วง จำนวน 1 คน
12. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 12 บ้านอุดมผล จำนวน 1 คน
13. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 13 บ้านส้มโอง จำนวน 1 คน
14. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 14 บ้านบูรพา จำนวน 1 คน
15. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 15 บ้านหนองอุดม จำนวน 1 คน
16. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 16 บ้านหนองแวง จำนวน 1 คน
17. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 17 บ้านด่อนอุดม จำนวน 1 คน
18. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 18 บ้านโนนส้มมอ จำนวน 1 คน
19. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 19 กุดฉนวนอุดม จำนวน 1 คน

1.2 ชาวบ้านตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างในการอภิปรายกลุ่มเป็นตัวแทนชาวบ้านตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยอ้างอิงจากสถิติจำนวนประชากรตำบลบ้านเขว้า ปี 2553 จำนวน 8,533 คน (สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบ้านเขว้า, 2553) แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาในการดำเนินการวิจัย และไม่มีการจำแนกจำนวนประชากรตามหมู่บ้านที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการคัดเลือกบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลในการอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนชาวบ้านตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ 19 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน รวมจำนวนทั้งหมด 38 คน ได้แก่

- 1) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านเขว้า จำนวน 2 คน
- 2) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านเขว้า จำนวน 2 คน
- 3) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านโนนหมาว้อ จำนวน 2 คน
- 4) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านคลองไผ่งาม จำนวน 2 คน
- 5) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านโนนตาด จำนวน 2 คน
- 6) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านด้อน จำนวน 2 คน
- 7) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านกุดฉนวน จำนวน 2 คน
- 8) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านหนองโสมง จำนวน 2 คน
- 9) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านกุดไผ่ชุ่ม จำนวน 2 คน
- 10) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านโนนโก จำนวน 2 คน
- 11) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านม่วง จำนวน 2 คน
- 12) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านอุดมผล จำนวน 2 คน
- 13) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านส้มโอง จำนวน 2 คน
- 14) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านบุรพา จำนวน 2 คน
- 15) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านหนองอุดม จำนวน 2 คน
- 16) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านหนองแถม จำนวน 2 คน
- 17) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านด้อนอุดม จำนวน 2 คน
- 18) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านโนนส้มมอ จำนวน 2 คน
- 19) ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านกุดฉนวนอุดม จำนวน 2 คน

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า

จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่างนี้ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (ประกอบ กระณสุตร, 2538 อ้างจาก Yamane, 1970)

จากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ N แทน ขนาดของประชากร

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e แทน ความคาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: แผนนำเสนอชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ได้ศึกษาวิจัยในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งไม่มีการบันทึกสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และเพื่อทำให้งานวิจัยนี้มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด ผู้วิจัยจึงอ้างอิงจำนวนประชากรจากจำนวนผู้เยี่ยมเยือนจังหวัดชัยภูมิ จากสถิติของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 1,152,509 คน ซึ่งแสดงในตารางที่ 3.2

ดังนั้น จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งหมด 1,152,509 คน โดยยอมให้เกิดความคาดเคลื่อนได้ 5%

จากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

แทนค่า

$$n = \frac{1,152,509}{1 + 1,152,509(0.05)^2}$$

$$n = \frac{1,152,509}{2,882.27}$$

$$n = 399.86$$

โดยในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 คน โดยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 3 เดือน จากเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2554

3. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ

กลุ่มตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การอภิปรายกลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการคัดเลือกบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลในการอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งประกอบด้วย

- เจ้าหน้าที่จากที่ว่าการอำเภอบ้านเขว้า จำนวน 4 คน
- เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านเขว้า จำนวน 3 คน
- เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านเขว้า จำนวน 2 คน
- เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเทศบาลตำบลทุ่งทอง จำนวน 4 คน

ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายกลุ่มออกเป็น 2 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการอภิปรายกลุ่ม คือ ตัวแทนชาวบ้าน จำนวน 38 คน

ครั้งที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการอภิปรายกลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ทั้ง 4 หน่วยงาน รวมจำนวนทั้งหมด 13 คน

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการอภิปรายกลุ่มรวมจำนวนทั้งสิ้น 51 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: แผนนำเสนอชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 3 ประเภท ดังนี้

3.2.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

การวิจัยครั้งนี้เลือกใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม คือ ผู้นำชุมชน ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 19 คน โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพบริบทชุมชน ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสถานการณ์การท่องเที่ยวของตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม
2. ด้านองค์กรชุมชน
3. ด้านการจัดการ
4. ด้านการเรียนรู้

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของคนในชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของชุมชน

ส่วนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3.2.2 แบบสอบถาม (Questionnaire)

การวิจัยครั้งนี้เลือกใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ลักษณะของคำถามที่เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกตอบ 5 ระดับ ตามมาตราส่วนเกณฑ์การประเมินค่า (Rating Scale) คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ โดยการใช้แบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Question) และกำหนดเกณฑ์สำหรับการตอบในเลือกตอบตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจ
2. การคมนาคม
3. สาธารณูปโภค
4. สถานที่พักผ่อน
5. ร้านอาหาร
6. สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม
2. ด้านองค์กรชุมชน
3. ด้านการจัดการ
4. ด้านการเรียนรู้

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3.2.3 การอภิปรายกลุ่ม (Focus Group)

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: แผนนำเสนอชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ได้ใช้การอภิปรายกลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชนพื้นที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ตัวแทนชาวบ้านตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากที่ว่าการอำเภอบ้านเขว้า เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านเขว้า เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านเขว้า และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเทศบาลตำบลทุ่งทอง โดยกำหนดประเด็นในการอภิปรายคือ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งการอภิปรายจะทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และนำไปสู่แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และกำหนดแผนเพื่อนำเสนอตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ให้เป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน โดยแบ่งการอภิปรายกลุ่มเป็น 2 ครั้ง ดังนี้

การอภิปรายกลุ่มครั้งที่ 1 วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เวลา 17.00 – 20.00 น. ณ บ้านเลขที่ 119 หมู่ที่ 7 บ้านกุดจนวน ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการอภิปรายกลุ่มคือ ตัวแทนชาวบ้านตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 38 คน โดยเปิดโอกาสให้มีการซักถาม แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การอภิปรายกลุ่มครั้งที่ 2 วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เวลา 13.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมสำนักงานเทศบาลตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการอภิปรายกลุ่มคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากที่ว่าการอำเภอบ้านเขว้า เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านเขว้า เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านเขว้า และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเทศบาลตำบลทุ่งทอง จำนวน 13 คน โดยเปิดโอกาสให้ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการสนับสนุนและผลักดันการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงรวบรวมความคิดเห็นจากการอภิปรายกลุ่มของตัวแทนชาวบ้านเสนอต่อตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป

3.2.4 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบการสัมภาษณ์
2. สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยลักษณะของคำถามจะมีทั้งคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด
3. เสนอแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบ และแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
4. นำแบบสัมภาษณ์ทดลองใช้กับผู้นำชุมชนในตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 2 คน

5. หลังจากทดลองใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้นำชุมชนในตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอลำมั่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความสมบูรณ์ มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น และนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบสอบถาม

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างเครื่องมือแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยลักษณะของคำถามจะมีทั้งคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด
3. เสนอแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบ และแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
4. นำแบบสอบถามทดลองใช้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอลำมั่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน ร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน 40 คน
5. หลังจากทดลองใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอลำมั่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความสมบูรณ์ มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น
6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) เพื่อทดสอบหาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยค่าความน่าเชื่อถือที่ได้ 0.87
7. นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การอภิปรายกลุ่ม

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้อการอภิปรายกลุ่ม
2. กำหนดหัวข้อและปัญหาเพื่อใช้ในการจัดอภิปรายกลุ่ม
3. เสนอหัวข้อและปัญหาที่ใช้ในการจัดอภิปรายกลุ่มให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบ และแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
4. นำหัวข้อและปัญหาไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน: แผนนำเสนอชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

- ศึกษาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม คือ คนในชุมชนพื้นที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้านในตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 19 คน โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

- ศึกษาจากข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ลักษณะของคำถามที่เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

- การอภิปรายกลุ่ม (Focus Group) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชนพื้นที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ตัวแทนชาวบ้าน ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากที่ว่าการอำเภอบ้านเขว้า เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอบ้านเขว้า เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านเขว้า และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเทศบาลตำบลทุ่งทอง โดยกำหนดประเด็นในการอภิปรายคือ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งการอภิปรายจะทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และนำไปสู่แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และกำหนดแผนเพื่อนำเสนอตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ให้เป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

การศึกษาวិจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งสารสนเทศต่างๆ ได้แก่

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- ที่ว่าการอำเภอบ้านเขว้า
- สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านเขว้า
- สำนักงานเทศบาลตำบลทุ่งทอง
- สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

ในการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: แผนนำเสนอชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม คือ ผู้นำชุมชนชาวบ้านตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 19 คน โดยวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์จากคำถามและจัดกลุ่มประเด็นสำคัญของคำถามในแต่ละส่วนที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นต่างๆ คือ

- ข้อมูลสภาพบริบทชุมชน ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสถานการณ์การท่องเที่ยวของตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
- ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่
 1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม
 2. ด้านองค์กรชุมชน
 3. ด้านการจัดการ
 4. ด้านการเรียนรู้
- ความคิดเห็นของคนในชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของชุมชน

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยจะวิเคราะห์ผลเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร (โชคชัย สิริพนมณี, 2549)

$$p = \frac{f}{N} (100)$$

เมื่อ	f แทน	จำนวนความถี่แต่ละประเภท
	N แทน	ความถี่รวมของตัวแปรทั้งหมด

ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (องอาจ นัยพัฒน์, 2551)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	\bar{x} แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$ แทน	ผลรวมคะแนนทั้งหมด
	n แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ใช้สูตร (ศิลป์ชัย นิกรรณ์, ม.ป.ป.)

$$SD = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n x_i^2 - \frac{(\sum_{i=1}^n x)^2}{n}}{n - 1}}$$

เมื่อ	SD แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum_{i=1}^n x_i^2$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\sum_{i=1}^n x)^2$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
n	แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การเลือกตอบในแบบสอบถาม 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ดังนี้

- ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

การอธิบายผลคะแนนของระดับความสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ใช้เกณฑ์ของค่าเฉลี่ยที่กำหนดจากค่าความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

สูตรคำนวณค่าความกว้างของอันตรภาคชั้น (สุมิตรา ศรีชูชาติ, 2550)

$$\begin{aligned} \text{ค่าความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ความกว้างของอันตรภาคชั้น = 0.8

ดังนั้น มาตราส่วนเกณฑ์การประเมินค่า สามารถกำหนดได้ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แปลความว่า มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แปลความว่า มาก
- ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แปลความว่า ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แปลความว่า น้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แปลความว่า น้อยที่สุด

3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการอภิปรายกลุ่ม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการอภิปรายคือ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และจะนำข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มสรุปประเด็นในแต่ละหัวข้อและวิเคราะห์ประเด็นปัญหา เพื่อเรียบเรียงข้อมูลในการกำหนดแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ รวมถึงการนำข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายกลุ่ม เป็นแนวทางในการกำหนดแผนนำเสนอชุมชนตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิให้เป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน

3.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตั้งสมมติฐาน

ผู้วิจัยใช้สถิติการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ในการทดสอบสมมติฐานว่า ข้อมูลในแต่ละกลุ่มที่ได้จำแนกนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ โดยข้อมูลที่นำมาหาค่าความสัมพันธ์คือ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิหรือไม่ โดยใช้สูตร (อนันท์ ตรีวานิช, 2552)

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

เมื่อ

O_i คือ ความถี่ที่ได้จากการสังเกต (Observed Frequency) ของเซลล์ที่ i

E_i คือ ความถี่ที่คาดว่าจะเป็น (Expected Frequency) ถ้า H_0 ของเซลล์ i

โดย $E_i = np_1$ เมื่อ p_1 คือ ความน่าจะเป็นดัง H_0 ของเซลล์ที่ i

k คือ จำนวนเซลล์

